

A föderalizmus és a területi együttműködés összefüggései a városrégiók pozicionálásán keresztül

Somlyódyné Pfeil Edit
egyetemi docens

MRTT Vándorgyűlés, 2013
Kaposvár, 2013. november 22.

A Győri Járműipari Körzet, mint a térségi fejlesztés új iránya és eszköze
TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV-2012-0010

- Esettanulmány vagy annál több
- Sajátos modell – sikeres várospolitiká
- A gazdaságilag sikeres országok a decentralizált államok?
- A többszintű kormányzás szempontjainak leginkább kedvező a föderális struktúra

A városrégiók megközelítése

Az **alapprobléma a városrégió fragmentáltsága** → Áthidalására, feloldására a legalkalmasabb eszköz **az együttműködés**, ami közösen definiált célok szolgálatában hosszabb vagy rövidebb távon létrehozza a városrégió egységét

- A lokális szereplők regionális, illetve nemzetközi léptékű cselekvési teret hoznak létre

→ kifejezetten **a kormányzási képesség minősége a tét**

Háttérében meghúzódó tényezők:

- a gazdasági fejlődés kulcsszereplői a városok, melyek esetében a versenyképesség elérésének egyik meghatározó metodikája a kooperáció (governance).
- a közigazgatási határok és a szektorok (köz-, magán- és civil szféra) közötti határok jelentősége csökken, illetve átjárhatóvá válnak és a tér funkcionális régióként értelmeződik.

- Svájc föderális berendezkedésű állam, amely 26 kantonra és 2560 községre tagolódik (OECD, 2011).
- A kantonok nagyfokú autonómiát birtokolnak (regionális gazdaságpolitika)
- Svájc urbánus állam: 806 város, 50 agglomeráció és 9 izolált város
- 1996 - „Svájc területrendezési alapvonalai” (Grundzüge der Raumordnung Schweiz): a városi terek rendezésének utat mutató irányelvek:
 - Decentralizált és policentrikus városrendszer országon belül
 - Svájc válasza az Európa legjelentősebb városrégiói között kiélesedő telephelyi versenyre
 - A városhálózat államhatáron átnyúló hálózatosodása és az európai városhálózat integráns részévé válása.

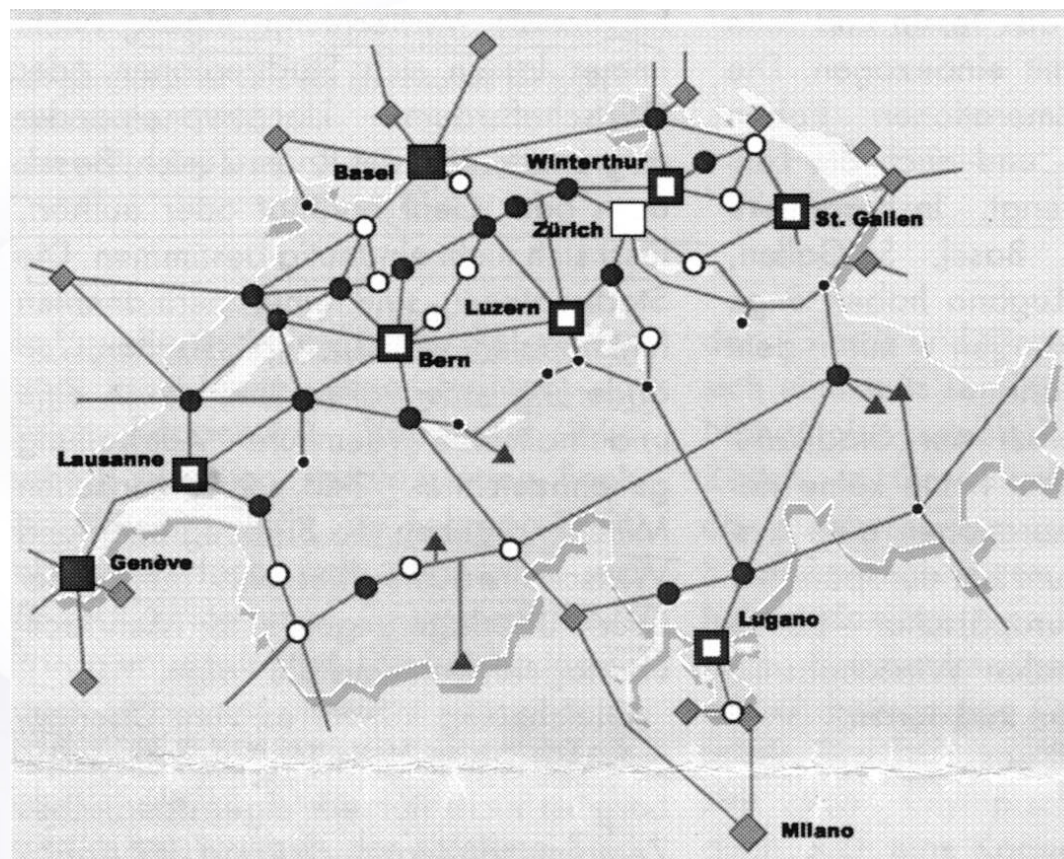
Létrejöttek a kantonok határait átívelő funkcionális régiók a városi központok körül → **többszintű kormányzás**

- A szövetségi Alkotmány új, 50. cikkelye: a Szövetség arra kötelezett, hogy cselekvése során fordítson figyelmet a városok és agglomerációk, valamint a hegyvidékek különös helyzetére
- Intenzív együttműködés a szubnacionális téregységek között (interkantonális konferenciák, konkordátumok, kormányzati konferenciák)
- Ösztönzött vertikális kooperáció
- Horizontális együttműködés elősegítése az agglomerációkban.

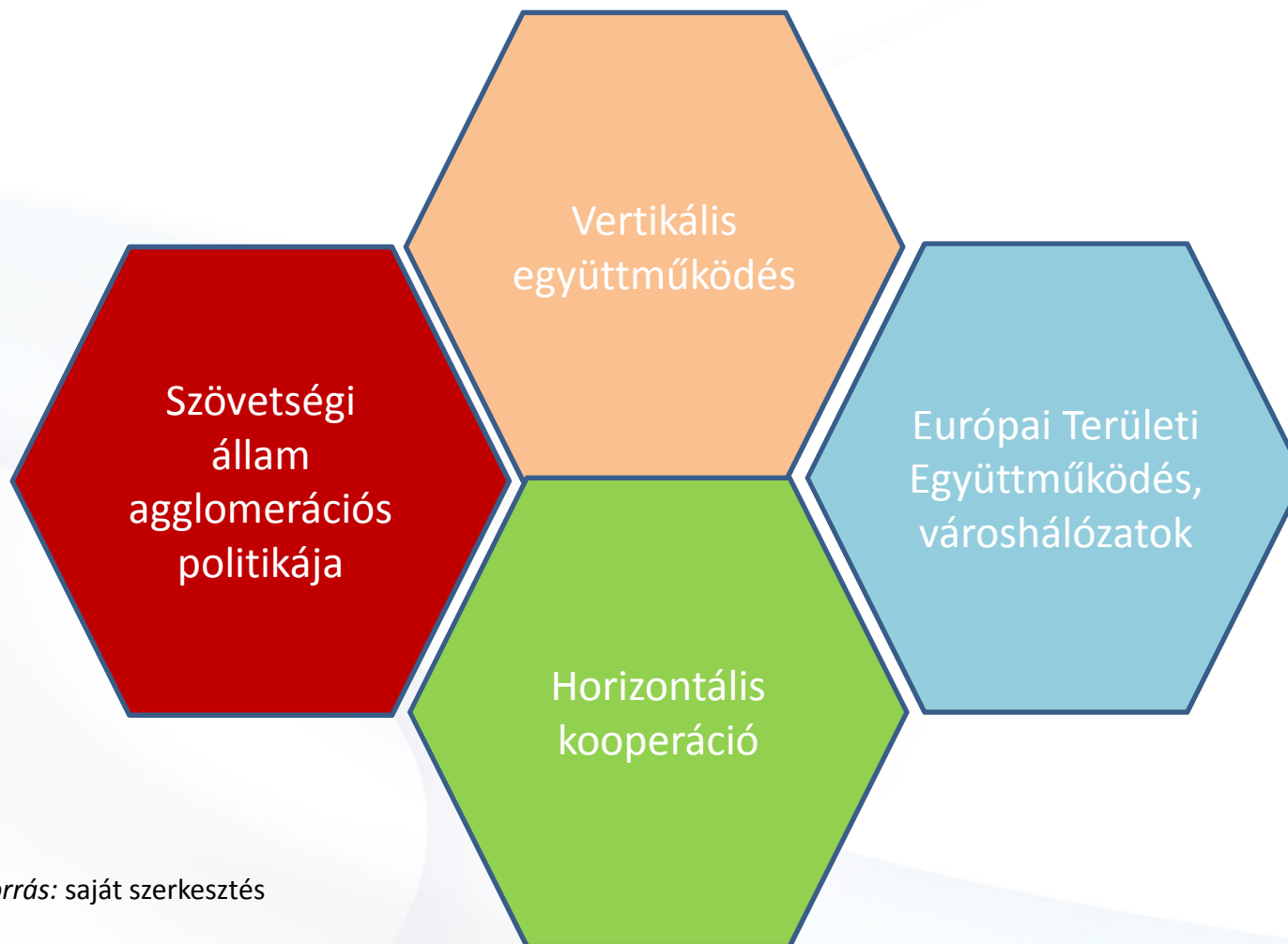
Svájc városhálózata

- Nemzetközi jelentőségű nagyvárosi agglomerációk
- Nemzeti jelentőségű agglomerációk
- Regionális jelentőségű középvárosi agglomerációk
- ⊙ Regionális jelentőségű kisvárosi agglomerációk
- Regionális központok
- ▲ Nagy turisztikai centrumok
- ◆ Külföldi centrumok

Forrás: DISP 142. 5.

Az agglomerációk stratégiai megközelítése Svájcban

Forrás: saját szerkesztés

A új kormányzás érvényesítése a föderatív államszerkezetben

- Agglomerációk belső kormányzási kapacitásainak növelése horizontálisan → az agglomerációkban alkalmazott **háromféle tervezési eszköz**.
- Új intézményi kapacitás a vertikális együttműködéshez: 2001- *Tripartit Agglomerációs Konferencia* (TAK) megalapítása. Tagjai: a szövetségi állam, a kantonok, a városok és községek. Feladata:
 - valamennyi, az agglomerációkkal érintett tevékenység koordinálása a partnerek között,
 - magának az agglomerációs politikának a kimunkálása
 - a föderális tématerületekre fölállított ágazatközi koordinációs csoport bevonása a munkába.

A Bázeli metropolisz térség fejlődéstörténete, 1963-2013

Évszám	Szervezet	A Svájci Államszövetség nyújtotta politikai keret	Az EU biztosította jogi keret
1963	Regio Basiliensis		
1981			Madridi Szerződés (ET)
1991			INTERREG I
1994	Bázeli Trinacionális Agglomeráció		INTERREG II
1996		Területrendezés alapvonalai	Karlsruhe-i Szerződés
1995	Regio Trirhena		
2000			INTERREG III
2001		Agglomerációs politika meghirdetése	
2006	metrobasel		
2007	Bázeli Trinacionális Eurorégió (TEB)		INTERREG IV
2010	Felső-Rajna Trinacionális		

A Bázeli metropolisztérseget alkotó szervezetek

Regio Basiliensis

- 50 éve fennálló civil szervezet
- Célja kezdettől fogva **a gazdaságfejlesztés** és a határon átnyúló metropoliszrégió létrejöttében **katalizátorszerep vállalása**
- **Interkantonális Koordinációs Hivatal** funkcióját tölti be Svájc oldalán 1970 óta
- A svájci delegáció koordinálása és a Bázeli eurorégió döntéseit hozó elnökség munkájának előkészítése a svájci kantonok megbízásából
- 2010-ben civil szervezetként alapító tagja lett a Trinacionális Felső-Rajna Metropoliszrégióknak
- 2012-ben részt vett a Bázeli Metropoliszkonferencia létrehozásában (az Északnyugat-svájci kantonok felhatalmazására a politikai pillér munkabizottságaiban vesz részt és koordinál a gazdasági és tudomány pillérének szereplői között).

- A közsféra lokális szereplőinek együttműködése Északnyugat-Svájc, Elzász és Dél-Baden területén – tervezés és projektek megvalósítása
- Összesen 226 helyhatóság és kb. 830 ezer lakos 1.989 km²-en
- 2009 – fejlesztési stratégia – a régiónak magas környezeti minőséggel bíró attraktív határon átnyúló gazdasági és élettérkénti fejlesztése
- A TEB a következő tématerületeken fejti ki tevékenységét (TMO 2010):
 - területi tervezés és fenntartható fejlődés
 - a határon átnyúló városrégió fejlesztése
 - közlekedés és mobilitás
 - környezet
 - energia
 - állampolgári viszonyok
 - nyilvánosság és kommunikáció
 - kultúra
 - képzés
 - nagyprojektek az TEB nemzetközi kisugárzásának erősítésére.

Hatmillió ember, négy eurorégió, egy ernyőszervezet
A Metropoliszrégió funkcionális határtérségnek tekinti magát → célja egy **innovatív governance-modell** megtalálása a kooperációra

Célja: Európa legdinamikusabb tudásalapú határon átnyúló gazdasági térségévé válni, amihez az a Felső-Rajna régió modellszereplővé, az európai integráció és kohézió egy kísérleti terepévé válni.

Stratégiája a következő cselekvési területekre fókuszál (TMO 2010):

- a Felső-Rajna tudásrégió felépítése
- a lakosság bevonása és a közös identitás erősítése
- teljesítő képes többszintű kormányzás megvalósítása.

A funkcionális régió eredményes és hatékony működésének feltételei

Kiindulópont: a támogató központi állami politika és nagyszámú alulról jövő kezdeményezés, együttműködés találkozása

Eszköz: a határ elválasztó jellegének feloldása→

- Fokozatosan táguló térben és szereplői körrel történő együttműködés – hálózatos kormányzás
- Kedvező nemzeti és uniós intézményi feltételek
- Decentralizált államberendezkedés
- A bevezetett policentrikus területfejlesztési modell: kedvező hatása az innováció terjedésére

Jellemzője: Bázelen az integráció a városmag gazdasági befolyásának érvényesülését szolgálja.

Következmény: Bázis az európai városhierarchiában a nagyságrendje által indokoltnál előkelőbb helyet foglal el.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

